

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

nr. A/2015/0089 van 24 februari 2015
in de zaak 1213/0711/A/4/0712

In zake:

1. de heer **Frans VAN DER CRUYSEN**,
2. de heer **Julien VAN DER CRUYSEN**,
3. de heer **André VAN DER CRUYSEN**

woonplaats kiezende te 1750 Lennik, Saffelbergstraat 16

verzoekende partijen

tegen:

de **GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR** van het Agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaat Philippe DECLERCQ
kantoor houdende te 3320 Hoegaarden, Gemeenteplein 25
waar woonplaats wordt gekozen

verwerende partij

*Tussenkomen-
de partij:*

de **provincie VLAAMS-BRABANT**, vertegenwoordigd door haar deputatie

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaat Michel VAN DIEVOET
kantoor houdende te 1000 Brussel, Wolstraat 56
waar woonplaats wordt gekozen

I. VOORWERP VAN DE VORDERING

De vordering, ingesteld met een aangetekende brief van 15 juli 2013, strekt tot de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het Agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant van 8 mei 2013 waarbij aan de tussenkomen- de partij een stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor de aanleg van een overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) op de Puttenbeek te Opwijk.

De bestreden beslissing heeft betrekking op de percelen gelegen te 1745 Opwijk, Mansteen (dichtbij gelegen openbare weg)/Molenbeekstraat (dichtbij gelegen openbare weg) en met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie D, nummers 220E, 472, 473A, 476 OPWIJK.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en heeft een afschrift van het administratief dossier neergelegd. De verzoekende partijen hebben een wederantwoordnota ingediend. De tussenkomen- de partij heeft een schriftelijke uiteenzetting ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de openbare terechtzitting van 21 oktober 2014, waar de vordering tot vernietiging werd behandeld.

Kamervoorzitter Nathalie DE CLERCQ heeft verslag uitgebracht.

De heer Frans van DER CRUYSSSEN, advocaat Dennis MUNIZ ESPINOZA die loco advocaat Philippe DECLERCQ verschijnt voor de verwerende partij, advocaat Filip VAN DIEVOET die loco advocaat Michel VAN DIEVOET verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Titel IV, hoofdstuk VIII van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) betreffende de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2012 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen (Procedurebesluit) zijn toegepast.

De uitdrukkelijke verwijzingen in dit arrest naar artikelen van de VCRO en van het Procedurebesluit hebben betrekking op de tekst van deze artikelen, zoals zij golden op het ogenblik van het instellen van de voorliggende vordering.”

III. TUSSENKOMST

De provincie WEST-VLAANDEREN, vertegenwoordigd door haar deputatie, verzoekt met een aangetekende brief van 26 september 2013 om in het geding te mogen tussenkomen.

De voorzitter van de tweede kamer heeft met een beschikking van 16 oktober 2013 de tussenkomende partij toegelaten om in de debatten tussen te komen.

Uit het dossier blijkt dat het verzoek tot tussenkomst tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

Het verzoek tot tussenkomst is ontvankelijk.

IV. FEITEN

Op 27 december 2012 (datum van het ontvangstbewijs) dient de tussenkomende partij bij de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar een aanvraag in voor “de aanleg van een overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) op de Puttenbeek te Opwijk”.

De percelen zijn volgens de bestemmingsvoorschriften van het bij koninklijk besluit van 7 maart 1977 vastgestelde gewestplan ‘Halle-Vilvoorde-Asse’, deels gelegen in natuurgebied en deels in agrarisch gebied.

De percelen zijn eveneens gelegen binnen de grenzen van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, ‘Zonevreemde woningen’, goedgekeurd met een besluit van de deputatie van de provincie West-Vlaanderen van 18 december 2008.

De percelen zijn niet gelegen in een gebied waarvoor een goedgekeurd bijzonder plan van aanleg geldt, noch binnen de omschrijving van een behoorlijk vergunde, niet-vervallen verkaveling.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 7 januari 2013 tot en met 6 februari 2013, dienen de verzoekende partijen een bezwaarschrift in.

Het Agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant brengt op 24 december 2012 een gunstig advies uit, mits naleving van de vondstmeldingsplicht.

De Vlaamse Milieumaatschappij brengt op 18 januari 2013 een gunstig advies uit.

Het departement Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling brengt op 18 januari 2013 een voorwaardelijk gunstig advies uit, dat onder meer als volgt luidt:

“ ...

- *Volgens de landbouwimpactstudie betreffen de weides uiterst belangrijk percelen. De innames door aanleggen van dijken zouden tot een minimum beperkt moeten blijven. Eerder dan huiskavelweides op te offeren moet worden nagegaan of het GOG niet kan gerealiseerd worden door koppeling met het 250 meter stroomafwaarts gelegen GOG Rietveld. Anderzijds is het locatiealternatief dat werd voorgesteld in de MER-studie (stroomopwaarts gelegen valleibossen) een alternatief dat de impact op het landbouwbedrijf minimaliseert en waarschijnlijk zelfs de bruikbaarheid van de huiskavelweide verhoogt.*
- *Gelet op de aard en de ligging, hoofdzakelijk in natuurgebied kunnen uit landbouwkundig standpunt de voorgestelde werken worden gedoogd.*

Aan het advies is /zijn de volgende voorwaarden(n) verbonden:

De taluds van het GOG moeten de bestaande perceelsgrenzen volgen zodat het GOG maximaal wordt gerealiseerd in natuurgebied zonder verdere inname van de omliggende huiskavelweides in landbouwgebied.

...”

Het Agentschap voor Natuur en Bos brengt op 24 januari 2013 een voorwaardelijk gunstig advies uit dat luidt als volgt:

“ ...

Bespreking stedenbouwkundige vergunning

Tijdens een overleg met de aanvrager voorafgaand aan het kennisgevingsdossier project-MER werden de verschillende uitvoerings- en locatiealternatieven reeds door het Agentschap voor Natuur en Bos geadviseerd. Het basisscenario waarbij de overstromingen gespreid worden over drie deelgebieden genoot de voorkeur van het ANB. Het verdelen van de overstroming zorgt voor een lagere overstromingsfrequentie en een lagere overstromingsdiepte. Dit betekent dat de belasting voor natuur en landschap relatief beperkt is.

...

De onderzochte alternatieven waarbij enkel het rietveld opwaarts de spoorweg (deelgebied 1) of enkel het bosgebied langs de Puttenbeek opwaarts Mansteen worden aangewend, werden negatief geadviseerd. Het rietveld en het bosgebied zijn zeer waardevol. De uitvoering van deze scenario's zou een negatieve invloed hebben op fauna en flora.

In een advies van 5/02/2007 werd het kennisgevingsdossier project-MER gunstig geadviseerd voor het scenario met gespreide overstroming over 3 deelgebieden.

Conclusie

Op basis van bovenstaande uiteenzetting verleent het Agentschap Voor Natuur en Bos een voorwaardelijk gunstig advies mits naleving van de volgende voorwaarden:

- 1) *Realisatie van de andere 2 overstromingsgebieden: deelgebied 1, op de Puttengracht en deelgebied 3, stroomopwaarts Mansteen op de Stambeek.*
- 2) *alle knotwilgen(rijen) aanwezig op het terrein en in de werkzone zijn te behouden en mogen geen schade (wortel- of kroonschade) oplopen tijdens de aanlegwerken.*
..."

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Opwijk verleent op 28 februari 2013 het volgende ongunstig advies:

"...

De ingediende bezwaren worden weerhouden om volgende redenen:

- *Het voorgestelde alternatief door het advocatenkantoor De Beir-Vekeman (in naam van de familie Van Der Cruyssen) dient eerst beter onderzocht te worden naar haalbaarheid omdat dit minder schadelijk is voor de uitbating van het landbouwbedrijf van deze familie.*
- *Het gebrek aan te weinig of geen communicatie naar de eigenaars toe welke op hun honger blijven zitten in verband met bepaalde vragen die zij stelden*
- *Het ontbreken van en voorafgaand goedgekeurd afbakeningsbesluit voor dit gebied.*
- *De procedure voor het bekomen van een afbakeningsbesluit voor de zones Z2 en Z3 en de procedure voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor het inrichten van deze overstromingsgebieden, verliepen praktisch gelijktijdig zodat de mensen (eigenaars) weinig ruimte hadden om bezwaren in te dienen.*

..."

De verwerende partij beslist op 8 mei 2013 een stedenbouwkundige vergunning onder voorwaarden te verlenen. De verwerende partij motiveert haar beslissing als volgt:

"...

Overeenstemming met dit plan

De aanvraag is in strijd met het geldende voorschriften natuurgebied en agrarisch gebied.

Afwijkingen van stedenbouwkundige voorschriften

Volgens Art. 4.4.7. §2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening kan in een vergunning voor handelingen van algemeen belang die een ruimtelijk beperkte impact hebben, worden afgeweken van stedenbouwkundige voorschriften en verkavelingsvoorschriften. Handelingen van algemeen belang kunnen een ruimtelijk beperkte impact hebben vanwege hun aard of omvang, of omdat ze slechts een wijziging of uitbreiding van bestaande of geplande infrastructuren of voorzieningen tot gevolg hebben.

Het uitvoeringsbesluit bij dit artikel is het "Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de handelingen in de zin van artikel 4.1.1, 5°, artikel 4.4.7, §2, en artikel 4.7.1, §2, tweede lid, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en tot regeling van het vooroverleg met de Vlaamse Bouwmeester" (wijz. bvr 20107/2012).

Volgens Art. 3 §2 van dit besluit worden ter aanvulling van paragraaf 1 de volgende handelingen van algemeen belang beschouwd als handelingen van algemeen belang die een ruimtelijk beperkte impact hebben, als vermeld in artikel 4.4.7, § 2, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening:

“ ...

3° handelingen met betrekking tot bestaande of geplande openbare waterwegen of waterlopen, met inbegrip van de bijbehorende infrastructuur, zoals

- a) de aanleg van bufferbekkens met een oppervlakte kleiner dan 1 ha;
- b) de aanleg van overstromingsgebieden, beperkt tot een oppervlakte kleiner dan 5 ha als de aanleg ervan de bestemming van het gebied in het gedrang kan brengen;**
- c) de aanleg van oeverzones;
- d) de herinrichting en hermeandering van waterlopen;
- e) het opheffen van vismigratieknelpunten, het aanleggen of herstellen van faunapassages;
- f) de handelingen met betrekking tot de berging of buffering voor rioleringsstelsels en regenwaterleidingen;

...

De handelingen, vermeld in § 2 eerste lid, die niet onder paragraaf 1 vallen, mogen niet worden uitgevoerd in een ruimtelijk kwetsbaar gebied tenzij die handelingen gelet op hun aard, ligging en oppervlakte geen significante impact hebben op het ruimtelijk kwetsbaar gebied."

De overstromingszone is kleiner dan 5ha en valt hierdoor onder bovenstaande afwijkingsmogelijkheden zodat art. 4.4.7 §2 kan toegepast worden. Wel is de aanvraag deels gelegen in ruimtelijk kwetsbaar gebied (natuurgebied). De mogelijke effecten zijn grondig onderzocht in het goedgekeurd MER dat deel uitmaakt van het bouwdoossier. Tijdens de aanlegfase zijn negatieve effecten tijdelijk mogelijk maar tijdens de exploitatiefase worden de effecten op fauna en flora niet significant tot gering positief ingeschat.

...

EXTERNE ADVIEZEN

...

Aan de voorwaarde van de Dienst Duurzame Landbouwontwikkeling Vlaams-Brabant is de facto reeds voldaan: volgens het gewestplan is het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) zo goed als volledig in natuurgebied gelegen. Enkel op het perceel 227k ligt de overstromingscontour bij maximale vulling gedeeltelijk op landbouwgebied. Het gaat hier echter om een klein deel agrarisch gebied en het beschermen van dit deel vereist maatregelen met een aanzienlijke impact (dijk of ophoging). De voorwaarde van het Departement Landbouw en Visserij wordt bijgevolg niet overgenomen in de stedenbouwkundige vergunning.

In het beschrijvende gedeelte van het advies verwijst de Dienst Duurzame Landbouwontwikkeling Vlaams-Brabant naar een voorkeur voor het locatiealternatief uit de mer-studie. Dit is echter niet weerhouden op basis van de resultaten van de mer-studie. Nog in het beschrijvende gedeelte van het advies stelt de Dienst Duurzame Landbouwontwikkeling Vlaams-Brabant voor het overstromingsgebied te realiseren door koppeling met het stroomafwaarts gelegen overstromingsgebied Z1 Puttengracht (Rietveld). Dit is echter niet mogelijk zonder belangrijke uitgravingen in natuurgebied, en om die reden niet uitvoerbaar.

...

HET OPENBAAR ONDERZOEK

...

De bezwaren handelen over:

- 1) Het ontbreken van een voorafgaand afbakeningsbesluit,
- 2) Het feit dat het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) grotendeels aangelegd wordt op percelen die hetzij in eigendom zijn van de bezwaarindiener, hetzij door hen gepacht worden,
- 3) De verwachte schade voor het landbouwbedrijf, met daaraan gekoppeld het ontbreken van gegevens over overstromingsfrequentie en overstromingsdiepte en het ontbreken van gegevens over onderhoud (zwerfvuil) en tussenkomsten bij calamiteiten,
- 4) De oppervlaktewaterverontreiniging,
- 5) De versnippering van bevoegdheden in het waterbeleid en de afwezigheid van beleidsmatige coördinatie.
- 6) Er wordt gevraagd het locatiealternatief uit het MER te gebruiken/onderzoeken.
- 7) De bezwaarindiener stelt dat het gemeentebestuur nog geen kennis gegeven heeft over bepaalde praktische vragen (zaken). Hij verwacht enig schrijven terug op zijn adres.
- 8) De bezwaarindiener verwijst naar gesprekken die de provincie gevoerd heeft over grondverwerving en het tracé van de dijken.
- 9) Wat er met de bestaande toestand gebeurt (knotwilgen).
- 10) Welk dijktracé er gevolgd wordt.
- 11) Wat er gebeurt op het perceel tijdens de werken.
- 12) Welke rechten de eigenaar nog heeft na de werken.
- 13) Of er een vergoeding uitgekeerd wordt.
- 14) Of de dam altijd bereikbaar moet blijven voor eventuele werken.

Na onderzoek van de bezwaren en opmerkingen worden volgende standpunten hieromtrent ingenomen:

- 1) Het bezwaar is niet van stedenbouwkundige aard en wordt verworpen. Er bestaat voor de initiatiefnemer geen enkele wettelijke verplichting om over een goedgekeurd afbakeningsbesluit te beschikken vooraleer hij een stedenbouwkundige vergunning zou kunnen aanvragen. Er bestaat geen enkele verplichting om overstromingsgebieden af te bakenen. Het al dan niet afbakenen van een overstromingsgebied is een vrije keuze van de initiatiefnemer, en heeft geen ander doel dan gebruik te kunnen maken van de financiële instrumenten, zoals gedefinieerd in het decreet integraal waterbeleid van 18 juli 2003.
- 2) De bezwaarindieners vermelden verschillende redenen waarom volgens hen de inrichting van het overstromingsgebied op deze plaats zeer grote schade zou toebrengen aan het landbouwbedrijf (ingenomen oppervlakte, huiskavel, nabijheid van de bedrijfsgebouwen, onmogelijkheid van begrazing, verlies aan voedingswaarde van de graslanden, waardedaling van de bedrijfsgebouwen, ...). Zij besluiten dat de toepassing van de vergoedingsplicht niet volstaat, en dat de aankoopplicht moet worden ingesteld. Op welke manier er rekening gehouden moet worden met de verwachte schade voor het landbouwbedrijf wordt niet geregeld in de stedenbouwkundige vergunning. Dit wordt geregeld door de afbakening van het overstromingsgebied. Het bezwaar is niet van stedenbouwkundige aard en wordt verworpen. Volledigheidshalve wordt wel vermeld dat de afbakening van het overstromingsgebied, zoals gevraagd door de provincie, precies tot doel heeft de financiële instrumenten, zoals gedefinieerd in het decreet integraal waterbeleid van 18 juli 2003, te kunnen toepassen. Door de afbakening zijn zowel de aankoopplicht als de vergoedingsplicht van toepassing.

Voor de percelen die zij in eigendom hebben, kunnen de bezwaarindieners de toepassing van de aankoopplicht eisen.

- 3) *In het bezwaarschrift wordt verwezen naar verwachte schade voor het landbouwbedrijf van de bezwaarindieners, die het gevolg zou zijn van het feit dat de 'betrokken weilanden in gevolge hun overstromingsfrequentie frequenter dan voorheen het geval was en tevens langer in de tijd onder water [zullen] komen te staan'. De eventuele schade voor het landbouwbedrijf zal los van de stedenbouwkundige vergunning worden geregeld en is geen ruimtelijk argument. De bewering dat er geen gegevens over overstromingsfrequentie en overstromingsdiepte zouden vermeld worden, is onjuist: de beschrijvende nota, die integraal deel uitmaakt van het dossier voor de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning, geeft onder punt 4.2 (blz. 11-12) een overzicht van overstroomde oppervlakten, volumes en terugkeerperioden. Het onderhoud en de bediening van het overstromingsgebied maken geen deel uit van het voorwerp van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. Het ontbreken van gegevens daarover kan bijgevolg niet aanvaard worden als een geldig bezwaar. Overigens bestaat er geen enkele onduidelijkheid: aangezien zowel de Puttenbeek als de Puttengracht gerangschikt zijn als onbevaarbare waterlopen van de tweede categorie, is de provincie overeenkomstig de bepalingen van de wet op de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967 belast met het beheer en het onderhoud van de waterloop en van de kunstwerken die zij bouwt op de waterloop. Welke diensten moeten tussenkomen bij calamiteiten is geregeld door het Koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen. Wat betreft de beweringen over verwachte extreme vernatting, wijziging van het vegetatietype, ontoegankelijkheid voor landbouwmachines, enzovoort wordt verwezen naar de toelichting onder hierboven over de financiële instrumenten van het decreet integraal waterbeleid van 18 juli 2003. Het bezwaar is niet van stedenbouwkundige aard en wordt verworpen.*
- 4) *De planning van de provincie is afgestemd op de vorderingen in de uitbouw van de lokale waterzuiveringsinfrastructuur. Om die reden worden eerst de overstromingsgebieden op de Grote Molenbeek te Asse en Merchtem gebouwd (op dit ogenblik in uitvoering), daarna de overstromingsgebieden in het stroomgebied van de Stambeek en de Puttenbeek te Opwijk (waartoe het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) behoort), en in een latere fase de overstromingsgebieden op de Kleine Molenbeek te Meise en Londerzeel (in ontwerpfase). Volgens de informatie van Aquafin waren begin 2011 reeds verschillende projecten in dit zuiveringsgebied uitgevoerd, zoals de collector Stambeek, en waren verschillende andere in de planning opgenomen. Hierdoor zal de waterkwaliteit alleen maar verbeteren. Daarom werd op dat ogenblik beslist om het ontwerp voor de overstromingsgebieden in het stroomgebied van de Stambeek en de Puttenbeek te Opwijk af te werken en aansluitend de stedenbouwkundige vergunningen aan te vragen. Uit het MER blijkt dat op dit ogenblik de waterkwaliteit van de Stambeek en haar nevenlopen, die lang zeer slecht is geweest, sterk is verbeterd. Een milderende maatregel uit het MER wordt ook gevolgd: 'uitvoering van de werken in 2013-2014, nadat de waterkwaliteit van de Stambeek en haar nevenlopen sterk verbeterd is ten gevolge van de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur'. Er is dus wel degelijk rekening gehouden met het feit dat de waterkwaliteit eerst aanvaardbaar moet zijn. Bijgevolg wordt het bezwaar weerlegd.*
- 5) *De bezwaarindieners zijn de mening toegedaan dat het waterbeheersingsbeleid versnipperd is over verschillende overheden en ondergeschikte instellingen, met*

een overduidelijke leemte voor coördinatie of onderlinge afstemming van taken. Zij zien in dit dossier voor de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning de bevestiging van de afwezigheid van beleidsmatige coördinatie en uitvoeringsgerichte actie. Dit is een algemene opmerking, die niet van stedenbouwkundige aard is. Bijgevolg wordt het bezwaar weerlegd.

- 6) De bezwaarindieners beweren dat het locatiealternatief in het bosgebied langsheen de Puttenbeek, stroomopwaarts van Mansteen, onvoldoende onderzocht zou zijn. Dit locatiealternatief werd onderzocht in het kader van de milieu-effectenrapportage. Het volledige milieueffectenrapport maakt integraal deel uit van het dossier voor de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning. In dit milieueffectenrapport staat vermeld om welke redenen dit locatiealternatief als minder gunstig beoordeeld wordt. De frequente overstromingen, relatief grote overstromingsdiepte en relatief lange overstromingsduur (omwille van lange leeglooptijd) zouden een zeer negatief effect hebben op de vegetatie ter hoogte van het bosgebied. Populieren verdragen immers geen langdurige en frequente overstromingen. Veel soorten uit de kruidlaag zijn evenmin bestand tegen overstromingen tijdens het groeiseizoen. Om deze redenen werd in een voorafgaande vraag om advies aan het Agentschap Natuur en Bos, zowel vanuit de bossector als vanuit de natuursector negatief advies verleend voor de verdere uitwerking van dit alternatief. De mer-procedure is correct gevoerd met inspraakmogelijkheden voor burgers. Er wordt besloten dat het voorgestelde alternatief wel degelijk onderzocht is en de conclusie uit het MER is dat dit alternatief minder gunstig is. Bijgevolg wordt het bezwaar weerlegd.
- 7) Het bezwaar heeft betrekking op de communicatie met het gemeentebestuur. Het bevat geen inhoudelijke bezwaren, en kan bijgevolg niet verder behandeld worden.
- 8) Tijdens deze gesprekken had de betrokkene aangegeven dat de voorkeur ging naar een dijktracé dat de loop van de beek getrouw volgde, zonder de bochten af te snijden. Het ontwerp beantwoordt daaraan.
- 9) In overeenstemming met de wens die de bezwaarindiener tijdens de voorafgaande gesprekken had meegedeeld, is het ontwerp van de langsdijk zodanig aangepast dat de knotwilgen op de oever van de waterloop behouden blijven. Om die reden sluit de helling van de dijk niet onmiddellijk aan op het talud van de beek, maar ligt er een vlakke strook tussen, die overeenkomt met de plaats van de bedoelde knotwilgen. Dit blijkt duidelijk uit de typedoorsnede op het plan 6/6 (012/M0355), dat deel uitmaakt van het aanvraagdossier.
- 10) In overeenstemming met de wens die de bezwaarindiener tijdens de voorafgaande gesprekken had meegedeeld, is het ontwerp van de langsdijk zodanig aangepast dat het dijktracé de loop van de beek getrouw volgt zonder de bochten af te snijden. Dit blijkt duidelijk uit het grondplan op het plan 3/6 (012/TK10352), dat deel uitmaakt van het aanvraagdossier.
- 11) Tijdens de werken moet een tijdelijke werkzone ingenomen worden. Voor het gebruik van een tijdelijke werkzone is geen stedenbouwkundige vergunning vereist. Daarom is deze vraag niet relevant in het kader van deze aanvraag. Over de grootte van de werkzone en de vergoeding daarvoor zal de provincie voor het begin van de werken besprekingen voeren met de betrokkene.
- 12) Wat de eigenaar na de voltooiing van de werken wel of niet mag doen, hangt af van de aard van de overeenkomst die de provincie en de eigenaar sluiten: de provincie kan de grond waarop de dijk aangelegd wordt aankopen, een recht van opstal bekomen, een vergoeding betalen voor opbrengstderving, of een combinatie van deze mogelijkheden. De regeling kan tot stand komen voor, tijdens of na de procedure voor de stedenbouwkundige vergunning. Het is

alleszins een afzonderlijke procedure, die niet kan of mag geregeld worden in de stedenbouwkundige vergunning.

- 13) *Of er al dan niet een vergoeding uitgekeerd wordt, hangt af van de aard van de overeenkomst die de provincie en de eigenaar sluiten: de provincie kan de grond waarop de dijk aangelegd wordt aankopen, een recht van opstal bekomen, een vergoeding betalen voor opbrengstderving, of een combinatie van deze mogelijkheden. De regeling kan tot stand komen voor, tijdens of na de procedure voor de stedenbouwkundige vergunning. Het is alleszins een afzonderlijke procedure, die niet kan of mag geregeld worden in de stedenbouwkundige vergunning.*
- 14) *De langsdijk wordt grotendeels aangelegd binnen de vijfmeterstrook voor het onderhoud van de waterlopen, zoals bepaald in het artikel 17 van de wet op de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967. De dijk is dus steeds toegankelijk voor eventuele herstellingswerken.*

...

BESCHRIJVING VAN DE OMGEVING EN DE AANVRAAG

- De bestaande toestand

De percelen waarop het overstromingsgebied voorzien is bestaan uit natuurgebied met langs de randen landbouwgebied.

- De beleidsmatig gewenste ontwikkelingen

De aanleg van het overstromingsgebied kadert binnen een uitgebreid plan voor de aanpak van wateroverlast in het stroomgebied van de Grote en Kleine Molenbeek. Voor de geregeld weerkerende wateroverlast in het stroomgebied van de Grote en Kleine Molenbeek gebied zijn verschillende maatregelen uitgewerkt. Een uitgebreide beschrijving en hoe de werken hierin kaderen is terug te vinden in de toelichtingsnota bij de bouwaanvraag. De inrichting van drie overstromingsgebieden in de vallei van de Stambeek en haar nevenlopen Puttenbeek en Puttengracht hebben het grootste effect op een betere bescherming van stroomafwaarts gelegen gebieden in Merchtem. Het betreft volgende 3 overstromingsgebieden (3 aparte bouwaanvragen):

- Het overstromingsgebied Z1 Puttengracht (Rietveld) ten westen van de spoorlijn Brussel-Dendermonde (L60), hoofdzakelijk rietveld, dat aan de stroomopwaartse zijde verruigd is en lokaal verbost of beplant met exoten (populier, paardekastanje);*
- Het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) ten westen van de bestaande verbinding tussen de Puttenbeek en de Puttengracht, laaggelegen grasland met houtkant;*
- Het overstromingsgebied Z3 Stambeek (Langeveldweg) ter hoogte van de monding van de Regenwortelbeek in de Stambeek, permanent cultuurgrasland.*

Bij de aanleg van het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de natuurlijke komberging van de vallei. Door gebruik te maken van de natuurlijke topografie van het terrein zijn de ingrepen, nodig voor de aanleg van het overstromingsgebied, beperkt. Het waterpeil in het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) wordt geregeld door de plaatsing van twee handbediende wandafsluiters. De totale overstroomde oppervlakte bij maximale vulling bedraagt 1,77 hectare, het buffervolume ongeveer 16.000 kubieke meter en de leeglooptijd varieert van 2 tot 3 dagen. Dit overstromingsgebied zal regelmatig overstromen en vanaf een T2 - storm reeds volledig gevuld worden. Het betreft voornamelijk grasland, populieraanplant en wetland.

Dit gebied bevat in hoofdzaak het grasland. Het grasland is een laaggelegen weiland dat gelegen is in het valleigebied van de Puttenbeek, op rechteroever. Het bevindt zich net

stroomopwaarts van de verbinding Puttenbeek Puttengracht. Door het in te richten als overstromingsgebied wordt de totale buffercapaciteit van het gebied optimaal benut. Gezien de hoogteligging van de omliggende akkers en velden en de stroomopwaarts gelegen straat Mansteen, wordt de opstuwing van water in het gebied beperkt tot een peil van 27.80 meter TAW, dit is het peil van de noodoverlaat. De dwarse en langse dijk hebben een kruinpeil van 28.00 meter TAW. Bij de maximale opstuwhoogte van 27.80 meter TAW wordt een volume van 16.000 kubieke meter water op het maaiveld geborgen.

Concreet bestaan de werken uit:

- Een dwarsdijk met langs de kant van het overstromingsgebied een helling van 4/4 en een waterdichte laag in klei of leemhoudende klei, en langs de buitendijkse zijde een helling van 8/4. De dijk ligt tussen de bomenrij en de Puttengracht. De dijk wordt uitgevoerd in aarde en begroeid met gras. Na afspraak met de eigenaar wordt deze dijk langs de kant van de verbindingsgracht aangelegd met een flauwe helling (8/4). De kruinhoogte van de dijk ligt tussen 0.90 meter en 1.20 meter. De kruinhoogte van de dijk ligt op 28.00 meter TAW. Over een lengte van 6 meter is deze dijk lager uitgevoerd. Daar bevindt zich de noodoverlaat, met een peil van 27.80 meter TAW. Bij buien met een terugkeerperiode groter dan 1 tot 2 jaar wordt het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) volledig gevuld. Het overtollige water stroomt naar de Puttengracht en zo verder naar het overstromingsgebied Z1 Puttengracht (Rietveld).
- Een langsdijk op de linkeroever van de Puttenbeek met langs de kant van het overstromingsgebied een helling van 4/4 en een waterdichte laag in klei of leemhoudende klei, en langs de buitendijkse zijde een helling van 8/4. Deze langsdijk is nergens hoger dan 1 meter. Achter de langsdijk wordt een afwateringsgrachtje (teengracht) gegraven om het afstromend water van het akkerland op te vangen en of te voeren. Het mondt net achter de dwarsdijk uit in de Puttenbeek. Op die manier blijft een goede waterafvoer van het perceel gegarandeerd.
- Een uitstroomconstructie U2a 'Puttengracht', bestaande uit een koker onder de dwarsdijk en een handmatig instelbare wandafsluiter,
- Een uitstroomconstructie U2b 'Puttenbeek', eveneens bestaande uit een koker onder de dwarsdijk en een handmatig instelbare wandafsluiter,
- Een overstortvoorziening bestaande uit een versterkte en verlaagde zone op de dwarsdijk, aansluitend op de uitstroomconstructie U2a 'Puttengracht',
- Een verdeelconstructie stroomafwaarts van de uitstroomconstructie U2b 'Puttenbeek'. Om te voorkomen dat in droge omstandigheden de Puttengracht en het verder stroomafwaarts gelegen rietveld zouden verdrogen, moet er steeds een klein debiet richting Puttengracht stromen. Een minimale wateraanvoer is noodzakelijk voor het in stand houden van de vegetatie in het rietveld, dat sinds maart 2006 is erkend als natuurreserveaat. Daarom wordt ter hoogte van de verbinding Puttenbeek-Puttengracht een verdeelconstructie gebouwd. De knijpopening heeft een diameter van 110 millimeter. De bodempeilen van de twee waterlopen, die ter plaatsen van de verbinding ongeveer 25.70 meter TAW bedragen, worden niet gewijzigd. De onderzijde van de knijpopening wordt geplaatst op een pijl van 25.70 meter TAW. Deze opening laat permanent een klein debiet door naar de Puttengracht en verder naar het rietveld.

Bij de inrichting van het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) wordt de natuurlijke vallei maximaal benut om water te bergen, zonder bijkomende uitgravingen te verrichten. Er zijn enkel beperkte uitgravingen nodig voor de teengracht naast de langsdijk op de linkeroever. Voor de aanleg van de langs- en dwarsdijken moet het

terrein plaatselijk opgehoogd worden. Verontreinigde grond wordt afgevoerd naar een verwerkingsinstallatie, grondoverschotten van niet-verontreinigde grond kunnen op andere bouwplaatsen herbruikt worden.

WATERTOETS

Overeenkomstig artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 en latere wijzigingen betreffende het integraal waterbeleid dient de aanvraag onderworpen te worden aan de watertoets. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 (BS 31/10/2006) en latere wijzigingen stelt nadere regels vast voor de toepassing van de watertoets. De aanvraag werd getoetst aan het watersysteem, aan de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid, en aan de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan.

Het voorliggende project voorziet in de aanleg van een overstromingsgebied en dit veroorzaakt mogelijks een significant effect op het watersysteem. De aanvraag is gelegen in mogelijk en effectief overstromingsgevoelig gebied. Het mogelijk schadelijk effect werd onderzocht door de VMM. Het advies van de waterbeheerder is gunstig zodat het voorwerp van de aanvraag als verenigbaar met het watersysteem kan beschouwd worden.

Milieueffecten

Voor de aanvraag (en de 2 andere geplande overstromingsgebieden in Opwijk) is een Milieueffectenrapport (MER) opgesteld en goedgekeurd door de dienst MER op 14/04/2008. Dit rapport maakt integraal deel uit van de bouwaanvraag.

Alternatieven

Volgende alternatieven werden onderzocht:

- Het nulalternatief of het niet uitvoeren van het project;
- Het basisalternatief zoals hierboven besproken;
- Een uitvoeringsalternatief;
- Een locatiealternatief.

Het nulalternatief komt overeen met de situatie waarbij het project niet wordt uitgevoerd en

- geen enkel van de ontworpen overstromingsgebieden wordt aangelegd,
- enkel het overstromingsgebied Z1 Puttengracht (Rietveld) wordt aangelegd,
- enkel het overstromingsgebied Z3 Stambeek (Langeveldweg) wordt aangelegd,
- zowel het overstromingsgebied Z1 Puttengracht (Rietveld) en als het overstromingsgebied Z3 Stambeek (Langeveldweg) worden aangelegd.

Omdat in geen van deze gevallen de kans op wateroverlast in de overstromingsgevoelige zones in de vallei van de Stambeek en haar nevenlopen in Opwijk en Merchtem in voldoende mate wordt beperkt, is het nulalternatief onaanvaardbaar.

Het basisalternatief is het uitgewerkte ontwerp.

Het uitvoeringsalternatief bestaat erin, in plaats van handmatig instelbare wandafsluiters, automatisch gestuurde wandafsluiters te plaatsen ter hoogte van de uitstroomconstructies U2a 'Puttengracht' en U2b 'Puttenbeek'. Automatisch gestuurde wandafsluiters maken het mogelijk het beschikbare buffervolume maximaal te benutten door middel van een nauwkeurige sturing in functie van het stroomafwaarts pijl. Zij hebben echter het nadeel dat ze zeer duur zijn. Het is bovendien nodig nutsvoorzieningen (elektriciteit en telecommunicatie) aan te leggen tot op de locatie. Na

afweging van de voor- en nadelen is gebleken dat het basisalternatief beter is dan het uitvoeringsalternatief om volgende redenen:

- In de onmiddellijke omgeving van de dwarsdijk zijn er geen nutsvoorzieningen (elektriciteit en telecommunicatie) aanwezig. Het aanleggen van dergelijke voorzieningen zou versturende werkzaamheden vereisen over een grote afstand.
- De oplossing met een handmatig instelbare wandafsluiter is zeerzowel de basisinstelling als de instelling voor verhoogde waterafvoer kunnen op elk ogenblik handmatig gewijzigd worden.
- Het buffervolume is relatief beperkt. De efficiëntiewinst die bereikt kan worden met een
- nauwkeurige sturing in functie van het stroomafwaarts pijl is bijgevolg ook beperkt. De hoge meerkost van een automatisch gestuurde wandafsluiter is in dit geval niet verantwoord.

Een locatiealternatief voor het voorgestelde overstromingsgebied bevindt zich in het bosgebied langs de Puttenbeek, stroomopwaarts van Mansteen. Voor de inrichting van dit gebied als overstromingsgebied zou ter hoogte van de straat 'Mansteen' een dwarsdijk geplaatst moeten worden op niveau 30.00 meter TAW, met een overstortpeil van 29.50 meter TAW. Het bodempeil van de waterloop ligt er op 27.00 meter TAW. De frequente overstromingen, relatief grote overstromingsdiepte en relatief lange overstromingsduur (omwille van lange leeglooptijd) zouden een zeer negatief effect hebben op de vegetatie ter hoogte van het bosgebied. Populieren verdragen immers geen langdurige en frequente overstromingen. Veel soorten uit de kruidlaag zijn evenmin bestand tegen overstromingen tijdens het groeiseizoen. Om deze redenen werd in een voorafgaande vraag om advies aan het Agentschap Natuur en Bos, zowel vanuit de bossector als vanuit de natuursector negatief advies verleend voor de verdere uitwerking van dit alternatief. Om deze redenen is het locatiealternatief onaanvaardbaar.

Effectenbespreking

Er worden slechts beperkte effecten verwacht op de **bodem** (plaatselijke structuurwijziging, wijziging luchthuishouding, bodemvochtregime, zuurtegraad en trofietoestand) als gevolg van de aanlegwerken:

- verstoring van bodemprofielen,

Omdat de overstromingsfrequentie na de ingebruikname van het overstromingsgebied niet sterk zal verschillen van de huidige overstromingsfrequentie, worden de effecten daarvan op de bodem als verwaarloosbaar beschouwd.

Er worden neutrale tot positieve effecten verwacht voor het aspect **water**. Op dit ogenblik is de waterkwaliteit van de Stambeek en haar nevenlopen, die lang zeer slecht is geweest, sterk verbeterd. Mogelijke ongunstige effecten tijdens de aanlegfase zijn:

- verontreiniging van oppervlakte-, bodem- of grondwater door calamiteiten.

Positieve effecten tijdens de gebruiksfase zijn:

- vermindering van de kans op wateroverlast ter hoogte van de knelpuntzones.

Aangaande **fauna en flora** worden er, behalve een mogelijke rustverstoring voor fauna door toename van geluid tijdens de aanlegfase, geen negatieve effecten verwacht. De overstromingsfrequentie verandert niet sterk, vergeleken met de huidige situatie.

Het verwachte effect op de **landschappelijke waarden** van het gebied als gevolg van de aanlegwerken en aanwezigheid van de dammen en kunstwerken is verwaarloosbaar.

Wat betreft het **mens-ruimtelijke aspect** zijn er voor de omwonenden beperkt negatieve effecten door geluids- en beeldverstoring tijdens de aanlegfase. In de omliggende straten

kan de leefbaarheid tijdelijk verminderen tijdens de werken. Omdat de werkzones relatief ver van de bebouwing liggen, veroorzaken de eigenlijke werken weinig hinder. Enkel het verkeer van en naar de werkzones kan hinderlijk zijn, in het bijzonder op de kleine wegen. Omdat het grondverzet beperkt blijft, is ook de verkeershinder klein. Voor de onmiddellijke omgeving kan de ruimteinname (permanent door constructies en sporadisch tijdens overstromingen), als enigszins ongunstig beoordeeld worden. Voor de inwoners van de risicogebieden in Opwijk en Merchtem is de inrichting van dit overstromingsgebied, gezien de vermindering van de kans op wateroverlast, bijzonder positief.

Om de mogelijke negatieve effecten tijdens de aanlegfase te beperken werden volgende milderende maatregelen toegepast:

- omzichtigheid bij graafwerken;
- regelmatig onderhoud van machines om olielekken en andere defecten te voorkomen;
- respecteren van een bufferzone tussen de werfwegen en de waterloop;
- informatie over de werken en de mogelijke hinder;
- duidelijke signalisatie;
- strikte toepassing van de veiligheidsregels in verband met nutsleidingen bij het uitvoeren van de werken.

Om de mogelijke negatieve effecten tijdens de gebruiksfase te beperken worden volgende milderende maatregelen toegepast:

- uitvoering van de werken in 2013-2014, nadat de waterkwaliteit van de Stambeek en haar nevenlopen sterk verbeterd is ten gevolge van de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur;
- vervanging van gerooide beplantingen door heraanplanting met streekeigen soorten.

...

BEOORDELING VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

Deze beoordeling - als uitvoering van art. 1.1.4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening gericht op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling en met oog voor de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen - houdt rekening met de volgende criteria als uitvoering van art. 4.3.1. van de codex:

- *Functionele inpasbaarheid*

De aanleg van het overstromingsgebied is niet in overeenstemming met de bestemmingen natuurgebied en agrarisch gebied. Art 4.4.7 §2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening is toepasbaar aangezien het overstromingsgebied kleiner is dan 5ha en er geen significante impact is op het ruimtelijk kwetsbaar gebied (beoordeling MER en positief advies ANB).

- *Mobiliteitsimpact*

Niet van toepassing.

- *Schaal*

Het schaalniveau van de werken is aanvaardbaar en overstijgt de draagkracht van de omgeving niet.

- *Ruimtegebruik en bouwdichtheid*

Het ruimtegebruik is beperkt tot de aanleg van een langsdiijk en een dwarsdiijk met uitstroom- en verdeelconstructies en een overloop.

- *Visueel-vormelijke elementen*

Volgens het MER is het verwachte effect op de landschappelijke waarden van het gebied als gevolg van de aanlegwerken en aanwezigheid van de dammen en kunstwerken verwaarloosbaar.

- *Cultuurhistorische aspecten*

Er worden geen cultuurhistorische elementen bedreigd.

- *Het bodemreliëf*

Volgens het MER worden er slechts beperkte effecten verwacht op de bodem (plaatselijke structuurwijziging, wijziging luchthuishouding, bodemvochtregime, zuurtegraad en trofietoestand) als gevolg van de aanlegwerken. Omdat de overstromingsfrequentie na de ingebruikname van het overstromingsgebied niet sterk zal verschillen van de huidige overstromingsfrequentie, worden de effecten daarvan op de bodem als verwaarloosbaar beschouwd. Het reliëf wordt gewijzigd door de aanleg van een dwarsdijk en langsdijk.

- *Hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veilig held in het algemeen*

Voor de omwonenden zijn er beperkt negatieve effecten door geluids- en beeldverstoring tijdens de aanlegfase. In de omliggende straten kan de leefbaarheid tijdelijk verminderen tijdens de werken. Omdat de werkzones relatief ver van de bebouwing liggen, veroorzaken de eigenlijke werken weinig hinder. Enkel het verkeer van en naar de werkzones kan hinderlijk zijn, in het bijzonder op de kleine wegen. Omdat het grondverzet beperkt blijft, is ook de verkeershinder klein. Voor de inwoners van de risicogebieden in Opwijk en Merchtem is de inrichting van dit overstromingsgebied, gezien de vermindering van de kans op wateroverlast, bijzonder positief.

ALGEMENE CONCLUSIE

Uit bovenstaande motivering blijkt dat de aanvraag in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen, alsook met de goede plaatselijke ordening en met zijn onmiddellijke omgeving.

...

Dit is de bestreden beslissing.

2.

In het Belgisch Staatsblad van 21 februari 2014 werd het ministerieel besluit van 14 januari 2014 houdende afbakening van het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland) te Opwijk, gepubliceerd.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

A. Ontvankelijkheid wat betreft de tijdigheid van het beroep

Het door de verzoekende partijen ingestelde beroep, bij aangetekende brief van 15 juli 2013, is tijdig.

B. Ontvankelijkheid wat betreft het belang van de verzoekende partijen

Standpunt van de partijen

De verzoekende partijen zetten uiteen:

“

..

Tweede en derde verzoeker baten samen een landbouwbedrijf uit, gelegen te Opwijk, Mansteen 125.

Het betreft een akkerbouw- en melkveebedrijf met een totaal landbouwareaal van 50 ha.

Beiden zijn **eigenaar** van de percelen kadastraal gekend onder Opwijk, 1° afdeling, sectie D, nrs465, 467, 468, 469, 220 e, 220d en 227k.

Eerste verzoeker is eigenaar van het perceel kadastraal gekend onder Opwijk, 1° afdeling, sectie D nr 470d dat in het overstromingsgebied ligt

De percelen kadastraal gekend onder Opwijk, 1° afdeling, sectie D, nrs471 en 221d daarentegen, worden reeds gedurende meer dan 30 jaar gepacht tweede en derde verzoeker en zijn derhalve geïncorporeerd in de uitbating van het nabijgelegen landbouwbedrijf.

Voorliggende stedenbouwkundige vergunning slaat op een deel van de percelen die toebehoren, respectievelijk in gebruik door of eigendom zijn door verzoekers, waaruit voldoende belang blijkt.

...

De verwerende partij werpt op:

“ ...

De vaste rechtspraak van Uw Raad i.v.m. het belang stelt dat het niet voldoende is eenvoudigweg te stellen dat men eigenaar is van een perceel om belang te hebben.

Om als derde belanghebbende bij de Raad een beroep te kunnen instellen vereist art. 4.8.16, §1, 1ste lid, 3° VCRO dat de verzoekende partij als natuurlijke persoon, of als rechtspersoon, rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen kan ondervinden ingevolge de bestreden vergunningsbeslissing. En alhoewel het hoger genoemde artikel niet vereist dat deze hinder of nadelen zeker zijn heeft uw Raad reeds ondubbelzinnig geoordeeld:

“Wel zal de verzoekende partij het bestaan van deze hinder of nadelen voldoende waarschijnlijk moeten maken, de aard en de omvang ervan voldoende concreet moeten omschrijven en tegelijk zal de verzoekende partij dienen aan te tonen dat er een rechtstreeks of onrechtstreeks causaal verband bestaat tussen de uitvoering of de realisatie van de vergunningsbeslissing en de hinder of de nadelen die zij ondervindt of zal ondervinden ...” (arrest nr. A/2011/0061 van 4 mei 2011).

Daarenboven is het louter beschikken over persoonlijke of zakelijke rechten in de directe omgeving van het te vergunnen project niet op zich voldoende om het vereiste belang aan te tonen.

Uw Raad heeft reeds beslist:

“De Raad is van oordeel dat het loutere nabuurschap, dan wel de beschikking over zakelijke of persoonlijke rechten m.b.t. aanpalende en alsnog onbebouwde percelen, op zich niet zondermeer kan volstaan om de verzoekende partijen het rechtens vereiste belang bij het voorliggende beroep te verschaffen.” (RvVb., arrest nr. S/2011/0079 d.d. 19 juli 2011).

Eenvoudige controle van de percelen in kwestie, zoals deze die aangeduid zijn door de verzoekende partijen enerzijds en de percelen zoals deze vermeld zijn in de vergunning anderzijds, maakt al duidelijk dat verzoekende partijen geen aanspraak hebben op de percelen 472, 473A en 476, maar enkel voor wat de vergunning betreft, op het perceel 220E. In geen enkele mate maken zij duidelijk dat wat dit enige perceel betreft waarop de vergunning betrekking heeft en waarvan de tweede en derde verzoekers stellen eigenaar

te zijn, zij een nadeel ondervinden door de bestreden beslissing, nog minder welke de aard en de omvang ervan is.

In voorliggend geval is het des te meer van belang dat de verzoekende partijen zouden aangegeven hebben in welke mate precies dit perceel 220E, waarop de vergunning slaat en waarop zij hun rechten laten gelden, hinder zou ondervinden van de realisatie van de bestreden beslissing.

Gelet op het feit dat de vergunning slaat op meerdere percelen, nl. 220E, 472, 473A en 476, en dat verzoekende partijen enkel rechten laten gelden op het perceel kadastraal gekend onder afdeling 1, sectie D, nr. 220E, hadden zij moeten aantonen in welke mate precies dit perceel nadelige gevolgen zal ondervinden.

Verzoekende partijen doen dit geenszins.

Bij de situering van het gebied blijkt dan nog dat het perceel 220E slechts zeer gedeeltelijk betrokken is bij de vergunning, en dan nog met een ophoging aan een hoek van het perceel zoals blijkt uit de grondplannen en de terreinprofielen (plannen 2/6 en 3/6).

In de mate de verzoekende partijen elders in hun verzoekschrift voorhouden om nadelige gevolgen te zullen lijden uit de uitvoering van de bestreden vergunning, blijven zij volledig in gebreke precies wat het perceel in kwestie betreft gekend onder het kadastraal nummer 220E, om op enigerlei wijze aan te duiden waarin de hinder bestaat en in welke mate deze hinder op dat stukje van het perceel 220E zou moeten worden weerhouden.

Het heeft er eerder alle schijn van dat dat perceel overigens geen enkel nadeel zal kennen (een hoekverhoging niet te na gesproken die overigens op geen enkele wijze als nadelig kan worden ervaren).

Ten onrechte zouden verzoekende partijen verwijzen in het algemeen naar hinder op de percelen in kwestie vermeld in de vergunning, waarop zij geen aanspraken laten gelden.

Om deze reden alleen al dient het verzoek onontvankelijk te worden verklaard.

...

De verzoekende partijen repliceren in hun wederantwoordnota het volgende:

“ ...

Verzoekers brengen hiertegen in :

*1° dat de kadastrale aanduidingen en nummers van de bestreden beslissing verkeerdelijk zijn gesteld, blijkt uit het gegeven dat overstromingsgebied Z2 Puttenbeek te Opwijk wordt ingericht op percelen met volgende kadastrale aanduidingen en nummers met volgend belang voor verzoekers: tweede en derde verzoeker zijn eigenaar van de percelen kadastraal gekend onder **Opwijk, 1° afdeling, sectie D, nrs 465, 467, 468, 469, 220 e, 220d en 227k**. Eerste verzoeker is eigenaar van het perceel kadastraal gekend onder **Opwijk, 1° afdeling, sectie D nr 470d**. De percelen kadastraal gekend onder **Opwijk, 1° afdeling, sectie D, nrs 471 en 221d** worden reeds gedurende meer dan 30 jaar gepacht door tweede en derde verzoeker. Deze in vet vermelde kadastrale gegevens zijn in overeenstemming met kaartmateriaal van het project, zoals aangeleverd en opgesteld door initiatiefnemer/ tussenkomende partij, in casu directie Infrastructuur, Tekenkamer.*

Dezelfde partij maakt in haar antwoordnota geen opmerking over ontvankelijkheid en belang vanwege verzoekers.

2° dat de bestreden beslissing inhoudelijk niet is afgestemd op het project “Overstromingsgebied Z2 Puttenbeek” maar dat een project op een andere locatieplaats wordt beoogd, volgt onder meer uit de argumentatie waarmee het bezwaar van verzoekers over het gebrek aan een waterbeheersingsbeleid (ten gronde, vierde onderdeel) wordt weerlegd. In bedoelde argumentatie van de bestreden beslissing wordt gerefereerd aan tal van riolerings- en afvalwaterzuiveringsprojecten die zijn gerealiseerd of aan de gang zijn terwijl het in het hydrografisch stroomgebied van de Puttenbeek ontbreekt aan elk project van vermelde aard. Om redenen 1° en 2° voldoet de bestreden beslissing niet aan het wettigheidsbeginsel van behoorlijk bestuur.

...”

Beoordeling door de Raad

1.

Artikel 4.8.11, § 1, eerste lid, 3° VCRO bepaalt dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen kan ondervinden als gevolg van een vergunningsbeslissing een beroep kan indienen bij de Raad.

Artikel 11, tweede lid, 5° van het Procedurereglement zoals het gold op het ogenblik van het instellen van het beroep door de verzoekende partijen, bepaalt dat het verzoekschrift een omschrijving bevat van het belang van de verzoeker. Het komt derhalve aan de verzoekende partijen toe om in hun verzoekschrift de rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen te omschrijven die zij kunnen ondervinden ten gevolge van de bestreden vergunningsbeslissing.

2.

Uit het bestreden besluit blijkt dat de aanvraag beoogt om een overstromingsgebied ‘Z2 Puttenbeek’ aan te leggen op de Puttenbeek te Opwijk. Het bestreden besluit vermeldt de volgende kadastrale percelen die betrokken zijn in de aanvraag : Opwijk, 1ste afdeling, sectie D, nummers 220^e, 472, 473A, 476.

Uit de bouwplannen blijkt dat de werken voor de aanleg van het gepland overstromingsgebied – dwarsdijk, langsdijk, uitstroomconstructies, overstortvoorziening en verdeelconstructie – zich inderdaad situeren op de hiervoor vermelde kadastrale percelen.

Uit de verdere gegevens van het dossier blijkt echter dat de zone van het overstromingsgebied zich tevens (en onder meer) situeert op de percelen die de verzoekende partijen vermelden in het verzoekschrift, met name de percelen 465, 467, 468, 469, 220d en 227k. De tweede en derde verzoekende partijen zijn volgens eigen zeggen eigenaar van deze percelen, hetgeen niet wordt betwist. Het kan nauwelijks worden ontkend dat een eigenaar van een perceel binnen de overstromingszone van een overstromingsgebied hinder en nadelen kan ondervinden. De uiteenzetting van de tweede en derde verzoekende partijen overtuigt.

Het wordt evenmin betwist dat de eerste verzoekende partij eigenaar is van een perceel gelegen binnen de overstromingszone van het overstromingsgebied vermeld in de bestreden beslissing. Om dezelfde redenen kan aangenomen worden dat tevens deze partij beschikt over een belang om een beroep in te stellen bij de Raad.

VI. ONDERZOEK VAN DE VORDERING TOT Vernietiging – Enig Middel

Standpunt van de partijen

In het enig middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, met name het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het rechtzekerheidsbeginsel.

De verzoekende partijen zetten uiteen:

“ ...

Vooraf: verzoekers wensen te benadrukken dat zij zich kunnen vinden in het feit dat verweerder maatregelen treft ter bestrijding van enige overstromingsproblematiek, doch zij kunnen niet akkoord gaan met de concrete wijze van afbakening, respectievelijk de gekozen inplantingsplaats van het overstromingsgebied Z2 langs de Puttenbeek, en dit om volgende redenen:

1) Van procedurele aard.

Verzoekers stellen vast dat reeds een stedenbouwkundige vergunning wordt afgeleverd voor de aanleg van het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek, en dit terwijl het afbakeningsbesluit daaromtrent nog niet eens definitief is goedgekeurd. Het zou nochtans van een behoorlijk bestuur getuigen indien bij de aflevering van de stedenbouwkundige vergunning rekening wordt gehouden met bezwaren die tijdens het openbaar onderzoek nopens voormeld afbakeningsbesluit zijn opgeworpen.

Het beginsel van behoorlijk bestuur houdt in dat de bestreden beslissing en het afbakeningsbesluit naar timing en inhoudelijk op elkaar zijn afgestemd. Hieraan is in geen geval voldaan.

Nu de bestreden stedenbouwkundige vergunning is verleend, blijven verzoekers in de onduidelijkheid of rechtsonzekerheid omdat geen aankoopplicht en schadevergoeding met bijhorende bedragen via een goedgekeurd afbakeningsbesluit zijn vastgesteld.

In de eerste plaats wensen verzoekers veeleer hun landbouwbedrijf en hun eigendom gevrijwaard te zien.

2) Van economische aard met aantasting van de bestaanbaarheid van het landbouwbedrijf en dat geen vorm van vergoeding is vastgelegd.

Over de aanleg en situering van het overstromingsgebied Z2 wensen verzoekers te benadrukken dat zij zich niet kunnen vinden in de gekozen inplantingsplaats aangezien het merendeel van aanleg van het overstromingsgebied Z2 zal gebeuren op percelen die hen hetzij in eigendom, dan wel gepacht worden in functie van de uitbating van het nabijgelegen landbouwbedrijf;

Zoals blijkt, worden de ‘lasten’ die sowieso gepaard gaan met dergelijke afbakening, voornamelijk afgeschoven op één partij – namelijk op verzoekers – en worden deze niet gelijkmatig verdeeld over meerdere partijen.

*Belangrijk is bovendien dat het overstromingsgebied wordt ingeplant net achter het bestaande landbouwbedrijf, en meer specifiek op weilanden die thans dienst doen als huiskavel bij het **bedrijf**, i.e. meer specifiek de percelen kadastraal gekend onder Opwijk, 1° afdeling, sectie D, nrs 227k, 221d, 220d en 462d. Betrokken percelen zijn van onschatbare waarde voor het landbouwbedrijf, nu zij onmiddellijk palen aan de bedrijfsgebouwen en gebruikt worden als begrazingsweide voor het melkvee. Zoals blijkt uit de afbakeningsplannen zal het overstromingsgebied Z2 op perceel 227 k zelfs net aan de achterzijde van de bestaande bedrijfsgebouwen komen te liggen.*

Het behoeft dan ook weinig betoog dat de inplanting van een overstromingsgebied op meer dan 40 % van de huiskavel van een bestaand en leefbaar landbouwbedrijf geenszins aangewezen is, temeer het bedrijf hierdoor – op disproportionele wijze – schade wordt aangebracht doordat:

- ☞ zij - jaar na jaar - een belangrijk aandeel van de graasweides bij het bedrijf niet meer kunnen laten begrazen, en dus genoodzaakt zijn om bijkomende voeders/gras aan te kopen voor het melkvee;
- ☞ betrokken graslanden ten gevolge van frequente en langdurige overstromingen (zie ook verder) op korte tijdspanne hun gebruikswaarde totaal zullen verliezen, en dat hun populierenaanplantingen onomkeerbare schade zal worden toegebracht door dergelijke overstromingen die populieren niet verdragen, en
- ☞ ook de bedrijfsgebouwen in waarde zullen dalen door de onmiddellijke nabijheid van een overstromingsgebied (tot aan de achterste bedrijfsgebouwen !) met de onbruikbaarheid van minstens 40 % van de aan dezelfde bedrijfsgebouwen verbonden gronden met gebruik als huiskavel - weide en als populierenaanplantingen.

Geen aankoopplicht en schadevergoeding met bijhorende bedragen zijn alsnog vastgesteld. In de eerste plaats wensen verzoekers veeleer hun landbouwbedrijf en hun eigendom gevrijwaard te zien voor de toekomst. Het kan niet ontkend worden dat de aanleg van het overstromingsgebied Z2 op de thans voorzien locatie, de verdere uitbreidingsmogelijkheden van het bedrijf, respectievelijk haar financieel-economische bestaanbaarheid in de toekomst zal hypothekeren.

Zoals hierna nog zal worden geargumenteed en aangetoond, zal bij de vaststelling of begroting van de aankoopplicht en schadevergoeding immers worden uitgegaan van de vaststelling dat het weiland op korte termijn totaal onbruikbaar wordt voor enig landbouwkundig gebruik. Ook staat vast dat populierenaanplantingen in hetzelfde overstromingsgebied onomkeerbare schade zal worden aangebracht. Om dezelfde reden volstaat de vergoedingsplicht niet bij de afbakening en moet voor het weiland en voor de percelen met populierenbos en -bestanden, alle gelegen in het overstromingsgebied Z2, de aankoopplicht worden ingesteld.

Hoger is reeds aangehaald dat de besluitvorming van stedenbouwkundige vergunning en van afbakeningsbesluit naar timing en op inhoudelijk vlak niet op elkaar zijn afgestemd zodat onduidelijkheid blijft over de aankoopplicht en over elke vorm van vergoeding door verweerder. Van geen behoorlijk bestuur getuigt de bewering dat het financieel-economisch facet zou losstaan van de stedenbouwkundige vergunning en van het ruimtelijk aspect in het algemeen. Op het ogenblik van het verlenen van de stedenbouwkundige vergunning diende alvast duidelijkheid te bestaan over de aankoopplicht van de gronden in eigendom en over elke vorm van vergoeding met bijhorende modaliteiten.

3) Onverenigbaarheid van de bestemming overstromingsgebied gegeven door de bestreden beslissing met het verder gebruik als weiland, grasland en populierenbos vanwege meerdere zeer nadelige effecten die uitgaan van het project Z2

De onverenigbaarheid van de bestemming overstromingsgebied met het verder gebruik als weiland, grasland en populierenbestand is niet louter als 'theoretisch' te weerhouden, maar rechtstreeks het gevolg van meerdere nadelige effecten en van het gebrek aan milderende maatregelen.

Immers, de betrokken weilanden en populierenaanplantingen zullen ingevolge hun overstromingsfunctie frequenter dan voorheen het geval was en tevens langer in de tijd onder water komen te staan. Dit gegeven wordt bevestigd door de tekst van de bestreden beslissing onder hoofding “Beschrijving van de omgeving en de aanvraag //De beleidsmatig gewenste ontwikkelingen” als volgt:

...

Er wordt gesteld dat het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek met gebruik als grasland, populierbestand en weiland **regelmatic zal overstromen met een leeglooptijd of overstromingsduur van 2 à 3 dagen.**

Dat van het “regelmatic en langdurig overstromen” een zeer negatief effect uitgaat, wordt eveneens bevestigd in de tekst van de bestreden beslissing onder hoofding “milieueffecten//Alternatieven//Locatie alternatief” als volgt:

...

Samengevat gaat het om volgende nadelige effecten, deze geput uit de tekst van de bestreden beslissing: “Populieren verdragen immers geen langdurige en frequente overstromingen. Veel soorten uit de **kruidlaag zijn evenmin bestand tegen overstromingen tijdens het groeiseizoen**”. Weidegrassen uit overstromingsgebied Z2 Puttenbeek ondergaan een nefast effect gelijkaardig met “veel soorten uit de kruidlaag”, namelijk dat zij geen regelmatige overstroming van enkele dagen verdragen tijdens het groeiseizoen. Een gedeelte van overstromingsgebied Z2 Puttenbeek bestaat tevens uit populierbestanden welke geen frequente overstromingen van enkele dagen verdragen zonder onomkeerbare schade-effecten.

De afwatering van het weiland zal niet enkel worden verhinderd door het opwerpen van een dwarse dijk over de gehele breedte, maar in ergere mate ongunstig worden beïnvloed door het opleggen van doorstromingsbeperkingen (via debietsregelaar) in de opening van dezelfde dwarse dijk. Het doorstromingsdebiet in kubieke meters per tijdseenheid via de opening in de dijk dat maatgevend is voor de vlotte afwatering van het weiland, is niet vastgelegd, noch is een gedetailleerd uitvoeringsplan dienaangaande toegevoegd aan het dossier. De opgegeven leeglooptijd of overstromingsduur van 2 à 3 dagen zal ruimschoots worden overschreden ter hoogte van het in de nabijheid van de dwarse dijk gelegen weiland; de nasleep van overstroming op de afwatering van het weiland zal zich niet beperken tot 2 à 3 dagen maar het ongunstig effect van de overstroming nog versterken

De manuele instelling van debietsregelaars, in bijzonder deze aanwezig in de opening van de dwarsdijk, is op elk moment vatbaar voor ‘chantage’ door derden. Er is evenmin opgave van maatregelen tegen verstopping van de uitstromingsopening door overvloedig drijvend zwerfvuil bij hoge waterstanden, noch duidelijkheid over op te roepen bevoegde diensten voor tussenkomsten bij calamiteiten tijdens de nacht, de weekends en verlofperiode.

De regelmatige overstromingsfrequentie met duur van telkens enkele dagen zal leiden tot extreme vernatting van het weiland en evolueren naar een vegetatietype met grassoorten die niet meer in aanmerking komen voor begrazing, zelfs niet voor enig landbouwkundig gebruik vanwege ontoegankelijkheid voor gemotoriseerd landbouwmaterieel, waardoor het weiland op korte termijn totaal onbruikbaar wordt.

Bovendien dient opgemerkt dat als gevolg van frequente overstromingen met duur van enkele dagen, oppervlaktewaterverontreiniging - afkomstig van ongecontroleerde lozingen van huishoudelijk afvalwater uit de bovenloop van de Puttenbeek, op

grondgebied Merchtem en Asse en van fecale oorsprong is - zal worden uitgesmeerd over de percelen weiland en tevens diep in de bodem zal kunnen indringen.

Het gaat in de eerste plaats om vermesting met nutriënten in de vorm van nitraten en fosfor. De ongelimiteerde en ongecontroleerde inbreng van nutriënten op weiland gelegen in natuurgebieden is strijdig met de doelstellingen van het meststoffendecreet van de Vlaamse overheid.

Gegevens over de oppervlaktewaterkwaliteit in het algemeen en van de Puttenbeek in een meetpunt Mansteen in het bijzonder, zijn te raadplegen op de desbetreffende VMM-sites. Maatgevend voor de verontreinigingsgraad van het oppervlaktewater van de Puttenbeek zijn niet de over een lange referentieperiode uitgemiddelde meetwaarden (jaargemiddeldewaarden) van een reeks bemonsteringen en analyses van het bemonsterde oppervlaktewater van de Puttenbeek maar geregistreeerde piekconcentraties die samengaan met verhoogde debieten en vrachten tijdens intense regenval. De resultaten van de VMM-staalname op 13.09.2012 - uitgevoerd tijdens een periode met intense onweders - duiden op piekconcentraties voor de parameters CZV (36 mgO₂/l), ammonium (9,9 mgN/l), zwevende stoffen (32mg/l) en Kjeldahl-stikstof voor welke parameter het analysebulletin geen resultaat (blanco) aangeeft om redenen van het geregistreeerde piekniveau. Vermelde parameters zijn karakteristiek voor oppervlaktewaterverontreiniging afkomstig van lozingen van onbehandeld huishoudelijk afvalwater van fecale oorsprong. Dergelijke piekconcentraties met overduidelijke overschrijdingen van de basis-oppervlaktewaterkwaliteitsdoelstellingen voor beekwater volgens Vlarem II zijn in geen geval tolereerbaar of toelaatbaar in het kader van het geplande project met overstromingssituaties van regelmatige frequentie en van een duur van enkele dagen.

Vlarem II bevat een verbodsbepaling om van oorsprong fecaliën of vormen van septisch materiaal op landbouw- en weidegronden te brengen. Komt daar nog bij dat het landbouwbedrijf - ingevolge deze verontreiniging die tevens pathogene ziektekiemen met zich draagt – haar IKM-certificering zal dreigen te verliezen, en minstens een minwaarde op de melkprijs zal moeten incalculeren (terwijl de kosten even hoog blijven).

4) Gebrek aan eenduidig waterbeheersingsbeleid van de Puttenbeek

Het waterbeheersingsbeleid van de Puttenbeek (van oppervlaktewaterkwaliteit en van overstromingsprojecten) blijkt verdeeld over verschillende overheden en ondergeschikte instellingen met een overduidelijke leemte voor coördinatie of onderlinge afstemming van taken. De bovenloop van de Puttenbeek- op het grondgebied van Merchtem en Asse – situeert zich in een zoneringsgebied met knelpuntprioriteit “A” voor dringende werken van aangepaste infrastructuur van riolering en van particuliere waterzuiveringsinitiatieven(PWZI's) van huishoudelijk afvalwater. De stroomopwaarts de Puttenbeek gelegen gemeenten, zoals delen van Merchtem en Asse zijn immers geen betrokken partij bij de afbakenings- en inrichtingswijze van voorliggend overstromingsproject Z2 buiten hun gemeentegrenzen, zulks in contrast met de hun toebedeelde taken op het vlak van waterkwaliteit via infrastructuurwerken van aangepaste riolering en van kleinschalige projecten van particuliere zuivering van huishoudelijk afvalwater (pwzi's) in de bovenloop van de Puttenbeek. Voorliggend dossier bevestigt de afwezigheid van elke beleidsmatige coördinatie en uitvoeringsgerichte actie ter verbetering van de waterkwaliteit van de Puttenbeek. Er is geen lopend project in de bovenloop van de Puttenbeek van aangepaste rioleringswerken noch van kleinschalige projecten van particuliere zuivering van huishoudelijk afvalwater (PWZI's). In de bestreden beslissing wordt verwezen naar recente waterzuiveringsprojecten in het hydrografisch bekken van de Stampbeek, Molenbeek en overige waterlopen die geen

relevantie hebben met de waterkwaliteit in overstromingsgebied Z2 Puttenbeek. Ten onrechte wordt ook Aquafin genoemd als directe partij bij verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit van de Puttenbeek; Aquafin is enkel exploitant van RWZI's welke infrastructuur ontbreekt in het hydrografisch bekken van de Puttenbeek.

5) Gebrek aan alternatief voor bestreden overstromingsgebied Z2.

Verzoekers gaan ervan uit dat bij de afbakening van overstromingsgebieden steeds het principe geldt dat natuurlijke overstromingsgebieden waar nauwelijks kunstmatige ingrepen moeten gebeuren, waar veel oppervlakte kan worden ingenomen, er lage waterpeilen gelden en weinig nadelige effecten zijn te verwachten, steeds de voorkeur genieten op de aanleg van (kunstmatig) gecontroleerd overstromingsgebied Z2.

De vraag rijst dan ook waarom niet geopteerd wordt voor het **locatie-alternatief** zoals aangeduid op onderstaand plan (afkomstig uit project MER dd. 2008):

...

Betrokken locatie-alternatief is op korte afstand stroomopwaarts gesitueerd in een bebost valleigebied, tevens aangeduid als natuurgebied en grotendeels eigendom van een natuurvereniging. Het bebost valleigebied strekt zich volgens de aanduidingen op de kaart uit vanaf de Mansteenstraat tot de gemeentegrens tussen Opwijk en Merchtem maar loopt in werkelijkheid door tot de Wayenbergstraat op grondgebied Merchtem.

Het aaneengesloten alternatief gebied is gelegen aan een bestaande landbouwweg (zie foto's) en als valleigebied van nature ingebed tussen de opglooing/opwalling met het aangrenzende agrarisch gebied, wat een minimum aan wegenis en kunstmatige dijken vergt. Het waterbergingsvermogen van dit locatie- alternatief overtreft in oppervlak minstens 5 X het overstroomd oppervlak bij maximale vulling van 1,77 hectare voor het bestreden gebied Z2. Het potentieel bergingsvolume van het locatie-alternatief overtreft bijgevolg in ruime mate de 16.000 m³ van gebied Z2

Vanwege het ruime potentieel waterbergingsoppervlak en -volume kan de overstromingshoogte en –duur in het locatie-alternatief beperkt worden gehouden met minimale nadelige effecten als gevolg. Het ruime bergingspotentieel aanwezig in dit locatie-alternatief kan met eenvoudige ingrepen en met minimale kosten worden gerealiseerd.

Het beekbegeleidend bostype dat van nature regelmatig overstroomd en tijdens de gehele winter onder water staat, bestaat er uit een dicht en niet al te hoog bestand van wilg en zwarte els met een rijke en gevarieerde onderbegroeiing van waterminnende planten. In de zones met kunstmatige populierenaanplanting is de vegetatie daarentegen schraal onder invloed van verdroging en schaduw.

De inrichting van dit beboste valleigebied als overstromingsgebied zal in elk geval resulteren in een weelderige en gevarieerde beekbegeleidende bosvegetatie, zonder vergelijkbare negatieve effecten voor landbouw als vorm economische activiteit en voor populierenaanplantingen in overstromingsgebied Z2.

...

Betrokken overstromingsgebied paalt eveneens aan percelen die gebruikt worden door tweede en derde verzoeker, doch maken geen deel uit van hun huiskavel, waardoor de schade die berokkend wordt, van ondergeschikt belang is. Deze verzoekers zijn steeds bereid om de bestaande landbouwweg te laten verbreden indien dit nodig zou blijken in functie van het overstromingsgebied.

Zij betreuren evenwel dat dit alternatief niet voldoende werd onderzocht, temeer dit de mogelijkheid biedt om zonder al te veel kunstmatige ingrepen/kosten/inspanningen, een overstromingsgebied in te richten dat het minst schade of nadelige effecten in het algemeen en voor de aanpalende in het bijzonder met zich meebrengt. Bovendien wordt

het water op deze wijze dicht bij de bron opgevangen, en zal deze alternatieve locatie geen minder gunstige invloed hebben op de overstromingsproblematiek in vergelijking met de huidige locatie van overstromingsgebied Z2, zelfs integendeel.

Het alternatief uit de bestreden beslissing dat bestaat uit de aanleg van één enkele dwarse dam ter hoogte van de Mansteenstraat, is namelijk het meest ongunstige uitvoeringsscenario met de meest nadelige effecten gelijkaardig aan overstromingsgebied Z2 waarbij in geen geval wordt gebruikgemaakt van het ruime potentieel waterbergingsoppervlak en –volume aanwezig in het locatie-alternatief dat zich uitstrekt vanaf de Mansteenstraat tot de gemeentegrens tussen Opwijk en Merchtem maar in werkelijkheid doorloopt tot de Wayenbergstraat op grondgebied Merchtem.

...

De verwerende partij repliceert:

“ ...

Eerste onderdeel:

De kritiek in dit 1ste onderdeel is gericht tegen het feit dat het bestreden besluit een vergunning inhoudt voor de aanleg van een overstromingsgebied terwijl het afbakeningsbesluit daaromtrent nog niet eens definitief goedgekeurd is.

Deze kritiek werd reeds in het kader van het openbaar onderzoek geuit en ongenueanceerd overgenomen door het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Opwijk, maar werd in de bestreden beslissing uitdrukkelijk gemotiveerd weerlegd als volgt:

...

Die kritiek van de verzoekende partijen is dan ook onterecht gericht tegen de stedenbouwkundige vergunning en heeft veeleer betrekking op de regelgever die geen binding heeft voorzien tussen de procedure strekkende tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning enerzijds en deze tot de afbakening van het overstromingsgebied anderzijds. De finaliteit van beide regelingen is verschillend, zoals terecht in de bestreden beslissing overwogen.

Het 1ste onderdeel is ongegrond.

Tweede onderdeel:

De kritiek in dit 2de onderdeel is gericht tegen het feit dat de verzoekende partijen menen schade te zullen lijden door de bestreden vergunning en dat er nog geen vorm van vergoeding is vastgelegd.

Het feit dat er nog geen aankoopplicht of schadevergoeding voorzien is met bijhorende bedragen en dat verzoekende partijen van oordeel zijn dat zij hun landbouwbedrijf verder willen gevrijwaard zien, houdt geen wettigheidskritiek in op de bestreden beslissing.

In het kader van het openbaar onderzoek werd ook dit bezwaar geuit en ook daarop wordt in de bestreden beslissing gemotiveerd geantwoord:

...

Het 2de onderdeel is dan ook niet gegrond.

Derde onderdeel:

In het 3de onderdeel geven verzoekende partijen aan dat het overstromingsgebied onverenigbaar is met de bestemming van het gebied en dat de weilanden, graslanden en het populierenbos zeer nadelige effecten zullen ondergaan uit het project.

Verzoekende partijen verwijzen naar de regelmatige overstroming met een overstromingsduur van 2 à 3 dagen en de nadelige gevolgen die dit zou meebrengen voor het weidegras en de begrazing.

Ook deze kritiek werd reeds geuit in het kader van de bezwaren geuit bij het openbaar onderzoek en werd uitvoerig gemotiveerd weerlegd in de bestreden beslissing als volgt:

...

Het 3de onderdeel is dan ook niet gegrond.

Vierde onderdeel:

De kritiek in dit onderdeel is gericht op het feit dat er een gebrek is aan een eenduidig waterbeheersingsbeleid van de Puttenbeek.

Vooreerst is het al duidelijk dat zulke kritiek geen kritiek is op de bestreden vergunning, maar op het beleid, en dus een opportuiniteitskritiek die niet valt onder de controle van de Raad.

Ten overvloede kan nog verwezen worden naar het feit dat ook deze kritiek reeds naar voren werd gebracht in het kader van het openbaar onderzoek en in de bestreden beslissing overigens duidelijk werd weerlegd, nl. als volgt:

...

Het 4de onderdeel is dan ook niet gegrond.

Vijfde onderdeel:

De kritiek in dit onderdeel is gericht tegen de bestreden stedenbouwkundige vergunning om reden dat er volgens de verzoekende partijen een alternatieve afbakening op een andere locatie in hun ogen verkieslijk is. Zij vinden dat het alternatief dat in de bestreden beslissing is weerhouden, het meest ongunstige uitvoeringsscenario is met de meest nadelige effecten.

Ook dit bezwaar werd in het kader van het openbaar onderzoek naar voren gebracht en uitvoerig gemotiveerd weerlegd in de bestreden beslissing.

Zo wordt er geoordeeld:

...

Ook dit 5de onderdeel is ongegrond.

Samengevat blijkt overduidelijk dat, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen stellen, geen enkel van de algemeen in het middel aangehaalde beginselen geschonden is.

De stedenbouwkundige vergunning die thans wordt bestreden getuigt van een zorgvuldig onderzoek, in het bijzonder voor wat betreft de verzoekende partijen zelf een afdoende motivering, eveneens in het bijzonder voor wat de bezwaren betreft ingediend door de verzoekende partijen, en houdt op geen enkele wijze enige schending van een

rechtszekerheidsbeginsel dat door de verzoekende partijen wel wordt aangehaald maar niet wordt gepreciseerd.

Ten overvloede kan nog worden opgemerkt dat in de bestreden beslissing, benevens de weerlegging van de verschillende aspecten van bezwaren aangehaald door de verzoekende partijen, ook nog door de vergunningverlenende overheid wordt verwezen naar de gesprekken waarin de betrokkene had aangegeven dat de voorkeur ging naar een dijktracé dat de loop van de beek getrouw volgde zonder de bochten af te snijden en de opmerking dat het ontwerp daaraan beantwoordt.

Ook in de verdere overwegingen in de punten vernoemd onder 9 en 10 t/m 14 blijkt dat er bijzondere zorg is besteed aan de verschillende bezwaren die werden ingediend.

Benevens deze motivering wordt in de bestreden beslissing m.b.t. de beschrijving van de omgeving en de aanvraag ook nog overwogen:

...

In de bestreden beslissing wordt ook verwezen naar het MER, en in het bijzonder worden de alternatieven bij de beoordeling betrokken, wat één van de hierboven aangehaalde kritieken van de verzoekende partijen meteen weerlegt.

Tenslotte verwijst de verwerende partij nog naar de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening, die de verschillende criteria voorzien in artikel 4.3.1 van de VCRO punt per punt betreft in de beoordeling. Daarbij mag nog worden opgemerkt dat wat het bodemreliëf betreft, geoordeeld wordt:

...

Het middel is ongegrond.

...”
...

De tussenkomende partij stelt:

“
...

Wat betreft het eerste onderdeel van het enig middel wordt in de bestreden beslissing als volgt overwogen (stuk 3, bladzijde 3):

...

Er moet inderdaad worden vastgesteld dat de aankoop- en vergoedingsplicht die is vastgesteld in de artikelen 17 en volgende van het decreet van 18.07.2003 betreffende het integraal waterbeleid geen uitstaans heeft met de ruimtelijke aspecten van het integraal waterbeleid. Het niet voorhanden zijn van dit specifieke regime, waartoe minstens een afbakeningsbesluit vereist is, kan niet leiden tot de onwettigheid van de stedenbouwkundige vergunning.

Evenmin wordt door de verzoekende partijen aangetoond dat het rechtszekerheidsbeginsel zou zijn geschonden.

Het eerste onderdeel van het enig middel is ongegrond.

2. Het tweede onderdeel van het enig middel valt samen met het eerste onderdeel. De tussenkomende partij beschouwt de uiteenzetting onder het eerste onderdeel als integraal hernomen.

Voorts merkt de tussenkomende partij op dat, indien de verzoekende partijen van oordeel zijn dat zij schade lijden door een (onwettige) vergunning, hen meerdere

aansprakelijkheidsregimes ter beschikking staan (buitencontractuele aansprakelijkheid, foutloze aansprakelijkheid wegens burenhinder,...).

Het tweede onderdeel van het enig middel is ongegrond.

3. In het derde onderdeel verwijzen de verzoekende partijen naar een hele reeks problemen die het overstromingsgebied zou kunnen veroorzaken, zoals het regelmatig en langdurig overstroomd van het bosgebied (populieren), de duur van het leeglopen en overstroomd, de manuele instelling van de debietsregelaars, de lozing van huishoudelijk afvalwater, enz...

De verzoekende partijen zetten echter nergens op concrete wijze uiteen op welke wijze de bestreden beslissing de in de aanzet van het middel aangehaalde algemene beginselen van behoorlijk bestuur zou hebben geschonden.

Het onderdeel is bijgevolg onontvankelijk.

Voor zover als nodig merkt de tussenkomende partij op dat de verenigbaarheid van de aanvraag met de stedenbouwkundige voorschriften (cf. afwijking voor handelingen van algemeen belang) wordt behandeld op de bladzijden 1 en 2 van de bestreden beslissing en de verzoekende partijen geen kritiek geven op dit onderdeel. Daarnaast merkt de tussenkomende partij op dat de argumentatie met betrekking tot het langdurig overstroomd van het bosgebied, meet bepaald de populieren, en de negatieve effecten die hierbij te verwachten zijn (MER) betrekking heeft op het locatiealternatief, en dus niet op het basisalternatief dat vergund werd (zie bladzijde 9 van de bestreden. beslissing).

Het derde onderdeel van het enig middel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

4. Ook in het vierde onderdeel van het enig middel – het zogenaamd ontbreken van een waterbeheersingsbeleid voor de Puttenbeek – zetten de verzoekende partijen niet op concrete wijze uiteen op welke wijze de bestreden beslissing de in de aanzet van het middel aangehaalde algemene beginselen van behoorlijk bestuur zou hebben geschonden.

Het vierde onderdeel is bijgevolg onontvankelijk.

Voor zover als nodig merkt de tussenkomende partij op dat het waterbeheersingsbeleid met betrekking tot de Puttenbeek geen enkel verband houdt met de wettigheid van de bestreden beslissing. Daarnaast kan nog worden opgemerkt dat de argumentatie van de verzoekende partijen uitvoerig (doch slechts volledigheidshalve) wordt beantwoord in de bestreden beslissing (stuk 3, bladzijden 5-6, randnrs. 3 & 5).

Het vierde onderdeel van het enig middel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

5. Ook in het vijfde onderdeel van het enig middel zetten de verzoekende partijen niet op concrete wijze uiteen op welke wijze de bestreden beslissing de in de aanzet van het middel aangehaalde algemene beginselen van behoorlijk bestuur zou hebben geschonden.

Het vijfde onderdeel is bijgevolg onontvankelijk.

Volledigheidshalve merkt de tussenkomende partij op dat in de bestreden beslissing op uitvoerige wijze wordt gemotiveerd waarom het locatiealternatief niet werd weerhouden (stuk 3, bladzijde 9):

...

De verzoekende partijen weerleggen deze vaststellingen niet, laat staan dat zij zouden aantonen dat de keuze voor het basisalternatief onwettig zou zijn.

Het vijfde onderdeel van het enig middel is onontvankelijk, minstens ongegrond.

...

In hun wederantwoordnota dupliceren de verzoekende partijen nog:

“ ...

Eerste en tweede onderdeel:

Verwijzend naar meerdere ongunstige effecten en te verwachten ernstige schade voor het landbouwbedrijf die uitgaan van het overstromingsproject Z2 Puttenbeek, bevestigen verzoekers hun standpunt dat de aankoopplicht bij voorbaat en voorafgaand aan de bestreden beslissing diende te worden ingesteld. Deze blijvende onduidelijkheid met rechtsonzekerheid voor verzoekers als gevolg tast de wettigheid aan van de bestreden beslissing.

Recentelijk en tijdens huidige procedure tot vernietiging bezorgde initiatiefnemer/tussenkomende partij, in casu directie Infrastructuur, Tekenkamer, met schrijven, dd. 5.11.2013, aan verzoekers een gewijzigd uitvoeringsplan met betrekking tot overstromingsgebied Z2 Puttenbeek. De begeleidende tekst luidt als volgt: **“Er is ook nog een aangepast uitvoeringsplan van het overstromingsgebied Z2 bijgevoegd, waarbij het overstroombaar deel van perceel 227/K wordt ingekort”**. De herziening van het project, namelijk door het perceel 227/K voor het grootste deel te onttrekken aan het initiële uitvoeringsplan bij de bestreden vergunning, compenseert de aankoopplicht voor het perceel in kwestie. Dit gegeven van bijsturing van het project met gelijkwaardige en voldoende compensatie voor de aankoopplicht illustreert dat eerste en tweede onderdeel van het ingebrachte middel ontvankelijk en gegrond zijn.

Derde onderdeel:

Niet eenduidig, tegenstrijdig en vaag is de bestreden beslissing waar deze handelt over het aangeven van de overstromingsfrequentie als gevolg van overstromingsgebied Z2 Puttenbeek. Niet eenduidig en tegenstrijdig omdat overstromingsfrequentie wordt geëvalueerd via de vermelding “niet meer dan heden” en “regelmatig”. Vaag door de overstromingsfrequentie niet uit te drukken in een getalwaarde per seizoen, in casu zomer/winter samenvallend met periode van begrazing en daarbuiten. Dergelijke gegevens over overstromingsfrequentie, zoals deze zijn geformuleerd in de bestreden beslissing en in het voorafgaande milieueffectenrapport (Mer), ressorteren onder de noemer “leemtes in kennis” en “onzekerheden”. Het ontbreekt alvast aan een hydrografische studie van het stroomgebied van de Puttenbeek die toelaat dat de overstromingsfrequentie op een wetenschappelijke wijze wordt ingeschat of voorspeld.

De bestreden beslissing en voorafgaande Mer blijven evenzeer op de vlakke en in gebreke waar het gaat om de opgave en beschrijving van ongunstige effecten voor het landbouwbedrijf als gevolg van overstromingsgebied Z2 Puttenbeek.

De ongunstige effecten op basis waarvan het locatiealternatief wordt verworpen, worden evenwel overduidelijk en concreet geformuleerd in de bestreden beslissing. Volgens verzoekers gelden voor project overstromingsgebied Z2 Puttenbeek dezelfde effecten van ongunstige aard en schadelijke omvang zoals geformuleerd met de bedoeling het locatiealternatief niet in aanmerking te nemen.

*Door verzoekers aangehaalde elementen van onverenigbaarheid die het gevolg zijn van regelmatige en langdurige overstromingen door toevoer van nutriënten (vermesting) en door fecale verontreiniging vanwege ongecontroleerde lozing van onbehandeld huishoudelijk afvalwater in de bovenloop van de Puttenbeek, worden **niet** weerlegd in de bestreden beslissing; de thema's vermesting en fecale verontreiniging, laatste als onderdeel van de voedselveiligheid, blijven onbeantwoord. Meerdere elementen van "leemte in kennis" en "onzekerheden" van de bestreden beslissing en de vaststelling dat thema's zoals vermesting en voedselveiligheid onbeantwoord blijven, weerleggen het door verzoekers ingebrachte middel **niet**.*

Vierde onderdeel

In de bestreden beslissing wordt gerefereerd naar lopende en gerealiseerde riolerings- en afvalwaterzuiveringsprojecten die overduidelijk van toepassing zijn op een derde overstromingsgebied op een andere locatie; dergelijke riolerings- en afvalwaterzuiveringsprojecten ontbreken namelijk in de bovenloop van de Puttenbeek. De bestreden beslissing bevestigt hiermee de noodzaak aan riolerings- en afvalwaterzuiveringsprojecten als onderdeel van een coherent waterbeheersingsbeleid dat onbestaande is of ontbreekt met betrekking tot project overstromingsgebied Z2 Puttenbeek. Ook het vierde onderdeel tast in voldoende mate de wettigheid aan van de bestreden beslissing.

Vijfde onderdeel

Verzoekers hebben voldoende aangevoerd dat het locatiealternatief werd verworpen op basis van het meest ongunstig uitvoeringsscenario zoals dat werd uitgewerkt en beschreven in de bestreden beslissing .

Een dergelijk ongunstig uitvoeringsscenario dat aan het locatiealternatief werd gegeven, is niet in verhouding met de voordelen en kansen die uitgaan van het locatiealternatief met een beduidend groter potentieel overstromingsoppervlak, minimale kunstmatige ingrepen evenals beperkte kosten en effecten.

...

Beoordeling door de Raad

1.

Eerste onderdeel.

De verzoekende partijen voeren in essentie aan dat de beginselen van behoorlijk bestuur ertoe nopen om een afbakeningsbesluit voor een overstromingsgebied en een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de aanleg ervan, naar timing en inhoudelijk op elkaar af te stemmen en wel zodanig dat bij het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning kan rekening gehouden worden met de bezwaren tegen het afbakeningsbesluit.

Artikel 3, § 2, van het decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003 bepaalt dat voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder:

"44° overstromingsgebied: door bandijken, binnendijken, valleiranden of op andere wijze begrensd gebied dat op regelmatige tijdstippen al dan niet op gecontroleerde wijze overstroomt of kan overstromen en dat als dusdanig een waterbergende functie vervult of kan vervullen;

44° bis afgebakend overstromingsgebied : overstromingsgebied dat met dat doel is afgebakend in een stroomgebiedbeheerplan, een wateruitvoeringsprogramma of door een beslissing van de Vlaamse Regering;"

Uit deze bepalingen volgt dat een voor overstroming begreemd gebied, met dat doel kan afgebakend worden in een stroomgebiedbeheerplan, een wateruitvoeringsprogramma of door middel van een beslissing van de Vlaamse regering.

Het gegeven dat het overstromingsgebied niet is “afgebakend” zoals hiervoor aangehaald, belet niet dat de belanghebbenden tijdens het openbaar onderzoek bij een aanvraag tot een aanleg van een overstromingsgebied bezwaren kunnen formuleren met betrekking tot de ligging of begrenzing van het overstromingsgebied. Niets belet derhalve dat belanghebbenden de bezwaren die ze hebben tegen de “afbakening” van een overstromingsgebied ook kunnen formuleren tijdens het openbaar onderzoek over een aanvraag tot aanleg van een overstromingsgebied.

Uit de gegevens van het dossier en uit de bestreden beslissing blijkt overigens dat de verzoekende partijen tijdens het openbaar onderzoek georganiseerd in het kader van de bestreden beslissing een bezwaarschrift hebben ingediend en dat ze tevens grieven hebben geformuleerd met betrekking tot de voorziene overstromingszone. In de bestreden beslissing worden deze bezwaren van de verzoekende partijen ontmoet.

De verzoekende partijen tonen derhalve niet aan dat bij een aanvraag tot aanleg van een overstromingsgebied de beginselen van behoorlijk bestuur verplichten tot het voorafgaand afbakenen van dit overstromingsgebied.

2.

Tweede onderdeel.

De beoordeling van een aanvraag tot een stedenbouwkundige vergunning voor de aanleg van een overstromingsgebied door de vergunningverlenende overheid is te onderscheiden van de rechten van eigenaars op vergoedingen en desgevallend de aankoopplicht in hoofde van de initiatiefnemer in het kader van een afbakening van een overstromingsgebied. Vergunningen hebben overeenkomstig artikel 4.2.22, §1 VCRO een zakelijk karakter en worden verleend onder voorbehoud van de op het onroerend goed betrokken burgerlijke rechten.

Het komt aan de vergunningverlenende overheid bij de beoordeling van een aanvraag om een stedenbouwkundige vergunning voor de aanleg van een overstromingsgebied derhalve niet toe om over de voormelde vergoedingen te oordelen. De verwerende partij kon enkel beslissen of, mede in acht genomen artikel 4.3.1 VCRO, voor het aangevraagde een stedenbouwkundige vergunning kon verleend worden door het verlenen of het weigeren van een vergunning.

De argumentatie van de verzoekende partijen onder het tweede onderdeel kan derhalve niet gevolgd worden.

3.

Derde onderdeel.

Een middel bestaat uit de voldoende en duidelijke omschrijving van de overtreden rechtsregel en van de wijze waarop deze rechtsregel volgens de verzoekende partij wordt geschonden.

De verzoekende partijen schetsen onder het derde onderdeel hun visie over de gevolgen en de effecten van de aanleg van een overstromingsgebied op de betrokken percelen.

Uit de bestreden beslissing blijkt dat voor de aanvraag een milieueffectenrapport is opgesteld en dat dit rapport deel uitmaakt van de aanvraag. Het bestreden besluit omvat een “effectenbespreking”.

De visie van de verzoekende partijen naar de gevolgen en effecten van de aanleg van het betrokken overstromingsgebied verschilt van de overwegingen in de bestreden beslissing. Het beschrijven van een eigen visie volstaat niet om met succes de wettigheid van een vergunningsbeslissing te bekritisieren. De verzoekende partijen betrekken de overwegingen in de bestreden beslissing niet in hun kritiek en tonen derhalve niet aan dat de beginselen die ze vermelden in de aanhef van de “middelen tot vernietiging” door de bestreden beslissing zijn geschonden.

4.

Vierde onderdeel.

De verzoekende partijen zetten in dit onderdeel niet uiteen hoe hun kritiek dat het waterbeheersingsbeleid versnipperd is de wettigheid zou aantasten van de bestreden beslissing.

Het vierde onderdeel kan niet beschouwd worden als een ontvankelijk middel.

5.

Vijfde onderdeel.

De verzoekende partijen houden in dit onderdeel voor dat een “locatie-alternatief” niet voldoende werd onderzocht.

De verzoekende partijen hebben deze kritiek ook aangevoerd tijdens de administratieve vergunningsprocedure. De verwerende partij ontmoet deze kritiek in de bestreden beslissing en komt tot de conclusie dat het door de verzoekende partijen bedoelde “locatie-alternatief” wel voldoende onderzocht is en dat de conclusie in het milieueffectenrapport omtrent het voorgestelde alternatief is dat deze minder gunstig is.

De verzoekende partijen laten de overwegingen in de bestreden beslissing buiten beschouwing in hun argumentatie en tonen derhalve alleszins niet aan dat de verwerende partij op een ondeugdelijke wijze tot de conclusie is gekomen dat het voorgesteld alternatief voldoende is onderzocht in het milieueffectenrapport. De verzoekende partijen geven zelfs niet aan wat onvoldoende onderzocht zou zijn.

6.

Het enig middel is, in de mate dat het ontvankelijk is, ongegrond.

OM DEZE REDENEN BESLIST DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van de provincie VLAAMS-BRABANT is ontvankelijk.
2. Het beroep is ontvankelijk maar ongegrond.
3. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 525 euro, ten laste van de verzoekende partijen.
4. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting op 24 februari 2015, door de Raad voor Vergunningsbetwistingen, vierde kamer, samengesteld uit:

Nathalie DE CLERCQ, voorzitter van de vierde kamer,
met bijstand van
Katrien VISSERS, toegevoegd griffier.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de vierde kamer,

Katrien VISSERS

Nathalie DE CLERCQ